

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญแผนที่	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความเป็นมาและความสำคัญในการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ขอบเขตในการศึกษา	6
1.4 นิยามศัพท์	7
1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา	7
1.6 การนำเสนอเนื้อหาวิทยานิพนธ์	10
บทที่ 2 แนวคิดในการศึกษาและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
2.1 แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง	14
2.2 แนวคิดการเมืองเชิงพื้นที่	17
2.3 การต่อสู้ดิ้นรนของคนชายขอบของสังคม	20
2.4 แนวคิดเรื่อง ผู้กระทำ	28
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	33
3.1 การวิจัยและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงภาคสนาม	33
3.2 การเลือกพื้นที่วิจัย	34
3.3 การเริ่มสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล	35
3.4 เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล	39
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	41

บทที่ 4 มลาบรีกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ภายใต้รัฐชาติไทย	43
4.1 ยุค "ยุคมลารี" อิศรชนในป่าลึกจากลาว? (ก่อนพ.ศ. 2500)	43
4.2 ยุค "มลาบรี" และการตกเป็นชาวเขาในประเทศไทย (พ.ศ. 2500-2525)	54
4.3 ยุคแรงงาน "มลาบรี" ไนไร่และการเข้ามาของรัฐ-ตลาด-องค์กรพัฒนาเอกชน (พ.ศ. 2519-2539)	71
4.4 ยุค "ชุมชนตองเหลือง" และการต่อสู้ช่วงชิงทรัพยากรอย่างเข้มข้น (พ.ศ. 2540-2542)	90
4.5 สรุป	103
บทที่ 5 การเก็บของป่าล่าสัตว์และองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากร	105
5.1 สิ่งแวดล้อมป่ากับมลาบรีผู้สร้างความรู้	106
5.1.1 การท่องเที่ยว การเลือกพื้นที่อยู่อาศัยและการเคลื่อนย้าย	106
5.1.2 พืชพันธุ์และอาหารในป่า	111
5.1.3 สัตว์ป่าและการออกล่าสัตว์	113
5.1.4 ยาป่าและการรักษาพยาบาล	117
5.1.5 เครื่องมือเครื่องใช้และการแลกเปลี่ยนสิ่งของกับ กลุ่มชาติพันธุ์ภายนอก	119
5.2 สิ่งแวดล้อมป่ากับสถานภาพทางสังคม	121
5.2.1 การท่องเที่ยวและการเคลื่อนย้าย	121
5.2.2 การเก็บหาอาหารจากในป่าและความรู้ที่ด้วยสังคมที่แวดล้อมผู้คน	123
5.3 ระเบียบทรัพย์สินในสังคมมลาบรี	130
5.4 สรุป	142
บทที่ 6 ชีวิตของมลาบรีในพื้นที่ปิดล้อมของการพัฒนา	145
6.1 ทรัพยากรที่ขาดแคลนและความขัดแย้งในทรัพยากรระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์	145
6.2 การดิ้นรนของครัวเรือนแรงงานกับความเป็นเครือญาติที่อ่อนพลังลง	145
6.3 สินค้ากับความจอมปลอมของลัทธิบริโภคนิยม	151
6.4 การท่องเที่ยวและการตกเป็นสินค้าของความเป็นชาติพันธุ์	158
6.5 การพัฒนาที่แตกกระจาย	165
6.6 สรุป	171

บทที่ 7 มลาบรีกับการปรับเปลี่ยนความหมายของพื้นที่และทรัพยากร	177
7.1 โลกทัศน์ของมลาบรี: ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์-ธรรมชาติ-สิ่งเหนือธรรมชาติ	177
7.2 พื้นที่และทรัพยากรภายใต้อำนาจการจัดการของกลุ่มอำนาจภายนอก	189
7.2.1 ป่าอนุรักษ์กับการจัดการพื้นที่ของรัฐ	189
7.2.2 "ระหมาบ" กับการจัดการพื้นที่ของชาวม้ง	194
7.2.3 "ตาผู้สร้าง" กับจินตนาการใหม่ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ	199
7.3 สรุป	201
บทที่ 8 มลาบรีกับการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายใต้บริบทการพัฒนา	204
8.1 การต่อรองของชาวมลาบรีกับกลุ่มอำนาจภายนอกชุมชน	205
8.1.1 รัฐ การพัฒนา การเข้าถึงทรัพยากรและตัวตนของชาวมลาบรี	205
8.1.2 การผลิต ระบบอุปถัมภ์และการต่อรองระหว่างม้งกับมลาบรี	218
8.1.3 องค์การศาสนา การเข้าถึงทรัพยากรและการต่อรองของชาวมลาบรี	230
8.2 การต่อรองระหว่างชาวมลาบรีภายในชุมชน	233
8.2.1 การผลิตที่แตกต่างและการต่อรองของผู้ยากไร้ภายในชุมชน	233
8.2.2 การผลิตซ้ำความเป็นชุมชนในบริบทการถูกปิดล้อม	240
8.3 สรุป	248
บทที่ 9 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	251
9.1 ข้อค้นพบจากการศึกษา	251
9.2 ข้อถกเถียงในเชิงแนวคิดในการศึกษา	260
9.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	262
บรรณานุกรม	264
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แผนที่แสดงสนามทุนระเบิดในประเทศไทย	280
ภาคผนวก ข ตารางการทำงานในรอบปีของชาวมลาบรีในไร่ชาวม้ง	281

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 8.1 ปริมาณข้าวที่เก็บจาก "ระหมาบมล่า" ในแต่ละครัวเรือน พ.ศ. 2547	237
ตาราง 8.2 ปริมาณข้าวที่เก็บจาก "ระหมากั้วหระ" ในแต่ละครัวเรือน พ.ศ. 2547	237

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สารบัญแนบที่

แนบที่ 3.1 แผนที่แสดงที่ตั้งบ้านห้วยหยวก ต. แม่ชะนิง อ. เวียงสา จ. น่าน

หน้า

42

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved